

Prebivavci višnjagorskega mesta so zelo pridni; ker nimajo velikih zemljiš, si prizadevajo potrebni živež prislužiti z barantijo, s kramarijo, s strojarijo in oštarijo itd. Tudi je tu velika tobakarija, kjer se veliko tobaka na debelo in na drobno prodá. Je tudi tu oskerbništvo bratovšine s. Floriana gradške in teržaške. Hiše v Višnjagori so večidel vse zavarovane. Višnjagorski.

Ozír po svetu.

Svete mesta v Jeruzalemu — vzroki sedanje vojske.

Kaj se prav za prav zapopade pod imenom „svetih mest“? Svete mesta so cerkve na tistih krajih, kjer so se važniši prigodbe godile ob življenju, terpljenju in smerti Izveličarja, namreč v Betlehemu, Nazaretu, Kani, Tiberji, Sihemu in posebno v Jeruzalemu. Od teh cerkev pravijo katoličani, Greki (staroverci), Jermenci in Kopti, da so njih edina lastnina ali da jim jih je turška vlada izročila. Tako so katoličani leta 1740 v vsem skupej imeli 19 tacihih svetišč, v letu 1850 pa le še 10, ker so jim jih 9 staroverci (Greki) sčasoma pobrali. Pri božjem grobu v Jeruzalemu je več cerkvic, oltarjev in hodišč, ki so ločene ena od druge, da vsaka vera ima svoje in ali po dve veri eno skupej. Eden družega skuša spodriniti iz posesti tega ali unega oltarja in se polastiti gospodstva; tako pokladajo eni na oltar poseben tepih, uni prižigajo več lučic, ti skrivaj popravljajo to in uno itd., in potem pravijo: to je naše; drugi ne terpe tega, in tako je veden prepír. Ko sem jez v Jeruzalemu bil, je kuplja cerkve božjega groba, ktera je vsem narodom lastna, tako slaba bila, da je dež skoz močil; pa nobena stranka je ni pripustila drugi popraviti, ker se je bala, da bi si ta potem večje pravice ne prilastila do nje. Nazadnje so Turki temu prepíru konec storili in sultan jo je dal na svoje stroške popraviti.

Toliko od svetih mest, da sleherni razume, ktere so. Zdaj pa nekoliko o zgodovini, ki se veže s temi mesti.

Opiraje se na stare pogodbe je že od nekdanje francoske vlada varhinja katoliških kristjanov v jutrovihi deželah. Že od starodavnih časov je njenemu varstvu božji grob v Jeruzalemu izročén in od nekdanje že je menihe (franciškane) v Sirii pod svojo brambo imela. Do leta 1852 ji nihče teh starih pravic ni krajsal; v letu 1852 pa so bogateji in zatega voljo bolj obrajtani Greki se z ondašnjimi menihi sperli in jim nekatere cerkve vzeti hotli. Francoska vlada ni tega pripustila in s pismom (hattišerifom) sultana Ahmeda od leta 1690, ki veléva, da od Gerkev vzete cerkve se imajo katoličanom spet nazaj dati, in pa s kapitulacijo od leta 1740, po kateri gré last do 19 svetih mest katoličanom, je svojo pravico skazala. Ker pa so se sčasoma Turki in Gerki polastili več mest, je terjala francoska vlada potem, ko se je ta pravda do mesca svečana 1852 vlekla, da sledečih 7 mest se ima za stanovitno izročiti katoličanom: 1) velika kuplja čez cerkev božjega groba v Jeruzalemu, 2) mala kuplja čez grob Kristusov, 3) kamen mazila, 4) sedem obokov svete device Marije, 5) velika cerkev v Betlehemu, 6) oltar rojstva Kristusovega in 7) jama Marijnega oznanjenja. Na vojni barki je prišel francoski general Lavalette v Carigrad po odgovor sultana, in ga po volji francoske vlade dobil. Na to terja rusovski car, naj sultan prekličé, kar je ravno dovolil Francozu, in vse naj ostane pri starem. Sultan se mu udá in turška vlada prekličé po posebnem pismu, kar je malo pred dovolila, in zraven tega na željo rusovskega poslanca še zapové, da se katoličanom ne smé izročiti ključ do velike cerkve v Betlehemu. Poprej so katoličani, Greki in Jermenci ključ od jame Kristusove imeli, zdaj

so katoličani zgubili to pravico. Francoska vlada se pritoži zoper to: sultan spet dovoli katoličanom ta ključ in ga hoče Grekom vzeti. Greki ga nočejo dati. Razžaljen potem zapusti gerški patriarh Jeruzalem, in 28. februarja pride rusovski admiral knez Menčikov v Carigrad. Ta terja v imenu rusovskega cara, ki je bil kot varh gerške cerkve hudo razžaljen, da se je ključ cerkve betlehemske katoličanom izročil, od turške vlade ostro pokoršino, in ker pride k ministru po domače v kapiji in s šibo, razžali hudo vse Turke. Sultan se udá terjatvam rusovskega poslanca in sklène pravdo med Gerki in katoličani tako, da je bil knez Menčikov zavolj svetih mest popolnoma zadovoljen. Francoska vlada je z nevoljo slišala to, pa se ni ustavljala, ker je sultan z dvema pismoma svoj sklep doveršil. Sultan je mislil, da je zdaj vse pravde konec.

Al berž potem se je oglasil knez Menčikov z drugimi terjatvami; opiraje se na pogodbe Beligradskega pomirja 1739, na pogodbo Kajnardško 1774 in na hattišerif Gülhanski 1839, po katerih so zagotovljene kristianom turškega carstva mnoge druge predpravice, je terjal v imenu svojega cara, naj sultan podpiše pogodbo, po kateri se rusovskemu caru zagotovi varstvena oblast čez vse staroverce na Turškem. Taka oblast, po kateri se smé ptuja vlada vtikati v oblast domače vlade, se je sila nevarna zdela sultanu, ker pri starovercihi se duhovna oblast zelo vjema z deželisko, ktero bi bil na to vižo car rusovski čez 12 milionov turških podložnikov zadobil. Sultan se brani to dovoliti — in odtod je začetek rusovsko-turške vojske. Z—r.

Kratkočasnice.

— Mlada zala gospodična se je omožila z nekim starcom. Ko se pelje k poroki, se kočijaž medpotoma obrača večkrat v kočijo nazaj in pravi: „Peter mi je ime“. Nevesta ne vé kaj to pomeni, zato vpraša kočijaža: čmu ji neprenehoma ponavlja svoje ime? Zato — ji odgovorí — da ne pozabite mojega imena in ne porečete kadaj: „sam zlodi me je peljal k ti poroki!“

— Neki dobrorejen gospod v J. na Štajarskem je razlagal ljudém neko naznanilo, in med drugim tudi reče: „Kdor me ni prav razumel, naj me pa pride še pitati“. Ali ljudje, katerim je beseda „pitati“ le v pomenu „živino debeliti ali pitati“ znana bila, ne pa v pomenu „prašati“, kakor jo je vampeč rabil, se začno smejati na glas, rekoč: „kaj še pitati ga bomo; saj je že tako predebel“.

— V nekem mestu na Francozkem je tamošnjemu županu kanarček iz tičnice bil ušel. Hitro zapové župan zapreti mestne vrata, da tiček ne uide iz mesta.

— Nek pravdarsk dohtar je naredil svoj testament in zapiše vse svoje premoženje samim takim ljudem tistega kantona, ki so se veliko tožili, in pristavi rekoč: „od tacihi sem premoženje dobil, tim ga hočem tudi zapustiti“.

— Klinov močnik. Serbska pripovedka. Enkrat pride vojak k neki ženi v hišo in jo zaprosi, naj mu dá jesti. Ona pa mu odgovorí, da nima ničesa jesti v hiši. Na to pravi vojak: „Daj mi vsaj ponvo in malo vode, da si napravim klinov močnik!“ Žena mu podá, česar je prosil. On pa vzame ponvo, dene vanjo železen klin, nalije vode in postavi vse nad ogenj. Kadar se voda sogreje, hoče imeti od žene malo soli, ktero tudi dobí, in posolí vodo. Kadar voda zavrè, hoče imeti malo moke; žena mu dá tudi to, samo da vidi, kakošen da bode vendar ta klinov močnik. On moko posiplje v ponvo in dobro pomeša. Potem če imeti jajce, in tudi to dobí, ter ga razbije v ponvo; slednjič reče še za maslo; ž njim si lepo zabeli; vzame ponvo od

ognja, potegne klin iz nje ter pojé močnik. Žena pa je zdaj vedila: kakošen je klinov močnik.

Novičar iz mnogih krajev.

O vsih svetih se bo po naj višjem sklepu začela nova rudárska postava v vsih deželah našega cesarstva razun Lombardo-Beneškega, Dalmacije in vojaške krajine. Vse poprejšne rudarske postave in vse stare navade pridejo po ti postavi ob veljavo; vse po poprejšnih rudarskih postavah že zadobljene pravice do rudokopstva pa ostanejo. — Sliši se, da začasna šolska naprava bo še eno leto tako ostala, kakor je zdej. — Iz Banata se slišijo zastran letošnje letine prav vesele novice, le réži ne bo dosti, pšenice pa veliko; tudi jarega žita in koruze se smé obilo pričakovati. Tudi na Francoskem stoji polje nek tako lepo, da že davnej ne tako; žitna cena pada. — Za armado na Erdeljskem (Siebenbürgen) se nakupujejo voli. — Od rusovskega cara še ni odgovor došel na Dunaj; vsak uganuje po svojem, kakošen bo odgovor; eni pravijo, da se bo car udal; drugi, da bo le na pol privolil; še drugi pa hočejo vediti, da bo vse zavergel, ker je nek starorusovska stranka nasproti Nesselrodovi zadnji čas (pri caru Nikolaju spet večjo veljavo dobila, ta pa se po nobeni ceni udati noče. Gotovo po vsem tem je tedaj le to, da še nihče pravega ne vé, kar se bo pa zdaj vsaki čas zvedilo. Ker je rusovski car 22. dan t. m. ukazal, naj neha obsedba Silistre, in ker je rusovska armada res že začela Valahijo zapuštati, gré misliti, da, ako se car ni udal sili, se udaja terjatvam austrianske vlade. — 23. dan t. m. je nek le še 10.000 Rusov v okolici Silistriški bilo, in maršal Paskievič je poslal kurirja v Petrograd z naznanilom, da bo konec tega mesca rusovska armada že vsa stala v Moldavi, reserva pa na Prutu. „Oest. Corr.“ piše, da sila veliko transporta gré iz Bukurešta v Fokšane. Ko se je v Bukureštu govorica razglasila, da bojo Rusi, zapustivši Valahijo, vzeli vlaške vojake seboj v Moldavo, je šla deputacija Boljarjev rusovskega generala Budberga prašati: je li ta govorica resnica? General jim je odgovoril, da njemu ni nič znanega, da se ima Bukurešt zapustiti. Vendar neprenehoma marširajo Rusi v Moldavo. Središče rusovske armade bo nek poleg Sereeta. General Šilder, kteremu so dvakrat mogli nekoliko noge odžagati, je umerl 23. dan t. m. Tako sta Turk in Rus pri Silistri zgubila slavna vojskovodja: uni Musa-pašata, ta Šilderja. Grof Orlov se bo ozdravil, Paskievič in še 3 rusovski generali še zmiraj tako bolehajo, da jim je car poslal dva svojih zdravnikov v Jaš in Bukurešt. V Šumli pa med turško armado razsaja légar (typhus) tako, da vsaki dan jih umerje po 100. — Gjurgjevo in Zimnico so Rusi že popolnoma zapustili. Med Varno, Šumlo in okolico Balkanskih gor stoji okoli 20.000 angleške, 40.000 pa francoske armade. — Rusovska armada pa se nek zmiraj obilniši nabira blizo austrianske meje; sliši se da terdnjava Zamosc na Poljskem ima biti središče te nabere. — V Moldavi in Valahii se nek močno veselé austrianske armade. — V Tesalii še ni potihnila vstaja zoper Turke; v Macedonii pa je že večidel mirno. Tudi knez črnogorski je vnovič razglasil, da bojo Črnogorci mirovali. — „Oest. Corr.“ piše, da se ni poterdila novica, po kateri so bili Turki v Azii dvakrat tepeni. Rusi stojé le pripravljeni v bran, ne pa v napad, ker je Šamil noter do Kahete že s svojo armado zoper Ruse prišel. — Iz izhodnega morja ni nič novega; Napier se še zmiraj le pripravlja. — Naj boljši prijatelj Napoleonov in minister notrajnih oprav

Persigny je stopil iz ministerstva, ker sta si bila nek v važni reči navskriž; svetu se tak odstop vselej imenuje „odstop zavolj bolezni“.

Zaperta smert.

Pravlica.

K svetemu Tomažu
Pride dekla božja;
Zlo užéjala jo
Je človeška košnja,
Svet'ga pa Tomaža
Je oštarija dobra;
Vina ga poprosi,
Ne diši ji voda.
„Ti 'maš toljko vina,
Terda duša skopa!
Pa ga nič ne daš mi,
Toma, terdi Toma!“
V klet jo pelje polno,
V sredo tje sodóvja:
Pij ga, pij do sita,
Reberna strahota! —
K sodu naglo plane,
Odmaši ga ročna,
Serkne — sod je prazen,
To je pivka močna!
K sodu drug'mu šine,
Odmaši ga ročna,
Serkne — sod je prazen,
To je pivka močna!
K tretjemu blahutne,
Odmaši ga ročna,
Serkne — sod je prazen,
To je pivka močna! —
„Čaki, zavolj tebe
Še m' ne 'zprazni mošnja“.
Havt! po nji z rokama,
V sod zmaši jo Toma:
„Tukaj notri bodi
Žena grozonosna,
Naj počiva malo
Ljudosečna kosa.
Jej in pij al pa ne,
Bolj ne boš životna,
Dokler kaj ljudi je,
Tud ne bo ti konca!“ —
Sedem let je védro
Smerti ječa grozna,

Sedem let kopáli
Niso en'ga groba.
Bog Tomažu pošlje
Angeljskega posla:
„Smert izpusti! strašna
Vpije k meni tožba.
Kakšen je nasledek
Tvojega zapora!
Bolj ko pred potopom
Zemlja je hudobna,
Kdo je, da b' mu bila
Mar zapoved božja?
Tolovaji vsi so,
Rod ves — ena zloba:
Zla je ura solčna,
Doba zla polnočna!“
„Kaj se nam je bati?
Šaj strahú ni groba!“
„Kakšen je nasledek
Tvojega zapora!
Le poglej okoli,
Kaka reva grozna!
Starci žitja trudni
Prosijo umora,
Slabi zavolj silnih
Si želijo konca;
Da nikdo ne pride,
Žal' je družba božja;
Zoper tebe dviga
Lej! povsod se tožba!“ —
In Tomaž spregleda,
Reši smert zapora;
Mró življenja siti,
Pojenjuje zloba“.

S pravlico to mati
Me je še otroka
Vračala od straha
Smerti in pa groba;
Vam pa jo prebira
Glasno struna moja,
In predmet podaja
Fantazii bôgat.

Matija Valjavec.

Pogovori vredništva.

Tisti gospodje naročniki, ki so z „Novicami“ vred naročili poprejšne liste „občne povestnice“ ali kaj drugega, so prošeni enmalo poterpeti; vse bojo kmalo dobili, kakor hitro bojo prvi listi novega polletja odpravljeni. — Gosp. M. K. v Pr.: Poslani goldinar za pogorelce v Dolenji vasi smo izročili vredništvu „Laib. Zeit.“ — Gosp. J. S. v slov. Gr.: Prosimo da tistih 6 kr. določite za kakošno drugo reč, ker bi stroški za škatljo in poštnine nič manj kot 5krat več znesli.

Današnjemu listu je priložen zemljovid bojišča europejske in aziatske Turčije z bližnjimi deželami.

Stan kursa na Dunaji 28. junia 1854.

Obligacije	5 %	86 fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.	82 fl.
deržavnega	4 1/2 %	75 7/8 "	Windišgrac. " "	20 " 29 3/8 "
dolga	4 %	68 1/2 "	Waldštein. " "	20 " 30 1/4 "
	3 %	56 "	Keglevičeve " "	10 " 10 1/2 "
	2 1/2 %	42 1/2 "	Cesarski cekini.	6 fl. 3
Oblig. 5 % od leta 1851 B		102 1/2 "	Napoleondor (20 frankov)	10 fl. 10
Oblig. zemljiš. odkupa 5 %		83 1/2 "	Suverendor	18 fl. —
Zajemi od leta 1834		227 "	Pruski Fridrihsdor	10 fl. 31
" " 1839		126 1/2 "	Nadavk (agio) srebra:	
" " 1854		90 1/2 "	na 100 fl.	30 1/4 fl.

Loterijne srečke:

na Dunaju } 28. junia 1854: 42. 85. 15. 34. 10.
v Gradcu } 26. 16. 5. 43. 1.
Prihodnje srečkanje bo na Dunaju in v Gradcu 8. julia 1854.